

Præterea non videtur prætereundum memoriæ vitium, à quo nomen hoc malum sumpsit. Itaq; iam aptè dicere poterimus, lethargum esse soporem præter naturam, continuum, cum febre lenta, & oblivione ob cerebri vitium natum: quanquam tamen Galenus trigesimo secundo textu, quinti commentarij sexti libri de morbis vulgaribus, lethargi nomen extendere videtur ad alios soporosos affectus: nam illic scribit somnum, qui difficilem habet expergefactionem, quiq; per lethargicas affectiones accidit, vocari coma, & cataphoram: sed generalius tunc, & improprie illius nomen vsurpatur. In lethargo verò proprie dicto adest febris, & ea quidem lenta: quoniam causa eius (vt postea ostendemus) est pituita: laborat quoque memoria, & fortè etiam ratio, vt Galenus secundo libro de Locis affectis testatur, sed potissimum in memoria vitium est: sed quale (quæso) nam scribit idem author eo loco rationem, & memoriã perire: quòd intelligendum est, dum laborant ægroti, non quod funditus hæc pereant, adeò vt restitui nequeant: quamquam tamen quosdam vidimus lethargicos, ratiocinari, & recordari, sed delibiler vt rûque officium exercere: adeò vt rectius dicatur debile in illis esse rationem, & memoriã, non autem abolitam esse. Addit etiam idem author lethargicos, nec sentire, nec moveri, quod intelligendum est, ægrè eos sentire, & infirmos habere motus, quod idem author libro tertio de Causis symptomatum ita interpretatur: quum scribit in lethargo motus fieri torpidos: quod etiã de alijs omnibus actionibus est intelligendũ: nõ enim pereunt sensus & motus, alioqui esset apoplexia: respondent enim quum interpellantur, & oculos nonnunquam aperiunt ad vociferationes: quod signum est eos sentire, suosq; motus seruare. Est porrò lethargus simplex, vt Galenus initio libri prorrheticorum pronunciat, qui fit ex vno humore: aliquando verò mistus, & fit affectus ex phrenitide, & lethargo compositus: quem à quibusdã typhomaniã idẽ author vocari scribit. Præterea coniungitur aliquando lethargus cum conuulsione, & nonnunquam repente, aliquando verò paulatim oritur, nonnunquã incipit, aliquando vero ex phrenitide male curata, præter modum refrigerato capite, nascitur. Lethargi causas negligentius, varièq; explicat Galenus: etenim libro tertio de locis affectis scribit, lethargum à vehementi frigore fieri. Item ob interperiem totius substantiæ cerebri: textu verò primo commentarij primi prorrheticorum, lethargus inquit fit, quum pituita locum in quo princeps animi pars residet, humectauerit, & diluerit. Quinetiam trigesimo primo tertij eiusdem libri, lethargus fit à pituitoso humore: quod si adiungatur bilis, mistam faciet affectionem, ex lethargo, & vigilia, vel paraphrosynem. Scribit primo de causis symptomatum, & tertio, eundem nasci à nimia humiditate, aut frigiditate coeuntibus inter se, vel separatis. Aphorismo autem tertio secundi libri, vehementem frigiditatem cerebri cum humiditate mistam, causam lethargi esse pronunciat. At in libro de atra bile, non qualemcunque humorem, sed lentum, & crassum esse vult, qui lethargum faciat: libro verò decimo tertio methodi, humorem vult putrescere in lethargo, in alijs autem soporibus minime, & merito quidem: non enim febris necessario sequeretur, nisi adesset putredo in capite: quoniam ob solam obstructionem in illis locis febris non accedit. Quod si ita est, constat nec à solo frigore, nec à sola intemperie cerebri, nec simpliciter à frigido, & humido humore, sed ab humido, nempe pituita putrescente, quæ absolutè frigida dici non potest, huiusmodi affectum committi. Quod etiam ostendunt remedia huic malo descripta: frustra enim vacuantia, extenuantiaq; adhiberentur, si sola videret intemperies. Frustra sanguis demeretur, si sola pituita absq; putredine molesta esset: Quare Græmaticus Tubingensis, qui illius causam esse pituitã dicit nimio frigore, & humore cerebrum imbuente, errat vna cû Paulo à quo hæc ad sũpsit. Neq; n. ita separareẽ à comate, & caro lethargus, si pituita simpliciter cã esset, nã alios sopores pariter cõmittit, sed hæc nũc sufficiãt de differẽtijs, & causis soporũ.

De facultate Somni & Vigilia. Cap. XXVIII.

METHODVS est Hippocratis, qua docemur explicandum esse quid res sit, de qua agimus: quot item habeat species & differentias, quid præterea illa agere, aut pati valeat, quamobrem quum ex superioribus pateat, quid somnus sit, & vigilia, & quæ, qualesq; illorum differentia, & causæ, superest vt doceamus, quænam sit illorum vis & facultas. Egimus quidem de hac re antea, vbi de fine somni tractauimus, sed obiter, nec quantum rei difficultas, aut quæ de ea re apud maiores nostros sunt excitata, & adhuc extant controuersia, postulat. Ac illud imprimis sciendum est, hic non quæri, quid somnus & vigilia facere, sed quid per somnum & vigiliã in nobis fieri possit, nam ut antea docuimus, nec somnus, nec vigilia vni aliquam habent agendi, sed calor ipse, qui somni, & uigiliæ est causa. Quòd si somni nomine aliquando utemur, dicemusq; illum aliquid præstare, id faciemus vulgarem, & breuiorem docendi modum sequuti, ne quis statim nos à nostris principijs dissentire calumniatur. Igitur quidam sunt, qui credunt semper corpus refrigerari dormiendo, alij humectari, alij exsiccari. Sunt quidam breues somnos, vel longos. Scribit enim Celsus, corpus illis extenuari, impleri uerò eodem pleno, & nõ nimis longo. Sunt qui modum mediocrem somno cõstituant: cum enim esse qui septem horarum est, & eundẽ utilem esse, noxium autem, & longum qui hoc tempus excedit, breuiorem uerò quàm expectat, diat,